

DE WEGLOPERS

Ulf Stark en Kitty Crowther (ill.)
(door Karolien Vermeulen)

OVER DE MAKERS

Ulf Stark is een Zweedse kinderboekenschrijver. Daarnaast schrijft hij ook romans en filmscenario's. In Nederland en Vlaanderen was hij vooral populair in de jaren 80 en 90, maar zijn meer recentere boeken vinden opnieuw hun weg naar Nederlandstalige uitgeverijen. Denk maar aan *Liefde is niet voor lafaards* (2018). Stark overleed in 2017. *De weglopers* was zijn laatste boek. In zijn kinderboeken heet het hoofdpersonage vaak Ulf en veel verhalen spelen zich af in de omgeving waar hij zelf opgroeide. Wil je hem graag even zien en horen (in het Zweeds weliswaar), dan kan je dit interview afgenomen door een jeugdige lezer bekijken op <https://www.barnensbibliotek.se/F%C3%B6rfattare/ForfattareA%C3%96/UlfStark/tabid/271/Default.aspx>.

Kitty Crowther is een Belgische illustrator en Franstalige auteur. Ze heeft een Engelse vader en een Zweedse moeder. Als kind had ze gehoorproblemen waardoor ze pas op haar zesde leerde praten. In de tussentijd communiceerde ze via beelden. Geen wonder dat ze plastische kunsten ging studeren aan het Sint-Lucas Instituut in Brussel. In haar werk verwerkt ze veel van haar emoties, of dat nou om verdriet en boosheid gaat of liefde en blijdschap. In 2010 ontving ze de Astrid Lindgren Memorial Award voor haar volledige oeuvre. Meer weten en natuurlijk bekijken, check dan volgende blogpost <https://blog.picturebookmakers.com/post/100580798276/kitty-crowther>.

1. VERHAAL

De weglopers (personages)

Personages heb je in vele vormen en maten. Soms zijn het mensen, soms dieren, of zelfs de omgeving. De ene keer reizen ze de wereld rond, de andere keer maken ze vooral een innerlijke tocht. Meestal moet je als lezer afwachten wat voor soort personages je krijgt.

- Bij *De weglopers* is de titel heel veelzeggend. Wat vertelt die over de personages? (ze gaan weglopen, maar of dat echt of in gedachten is weet je nog niet; de personages zijn de draaischijf van het boek want het boek is naar hen genoemd)
- Wie zijn de belangrijkste personages? (Klein-Gottfried, zijn vader, zijn opa en de valse neef)
- Wat kom je te weten over die personages? Gebruik eventueel de volgende categorieën: uiterlijk, innerlijk, gedrag en uitspraken en/of de tabel in bijlage.

Klein-Gottfried	zorgzaam (p. 10), inventief (p. 28), mensenkenner (p. 12, 26)
Gottfried	vroeger sterk en stevig, nu wat dunner (p.13), temperamentvol en lastig (p. 6), eigenwijs (p. 9), buldert (p. 5) en vloekt, heeft op boot gewerkt (p. 46)
Vader	lang, dun en met trieste ogen (p. 13), is tandarts (p. 9), houdt van wetenschap, nuttig en kruiswoordraadsels (p. 12), keert in zichzelf in plaats van emoties te uiten (p. 10, 14)
Adam/Ronny	grote adamsappel, zware stem (p. 31), bakkersknecht, aardig (p. 29), houdt ook van een leugentje en vrijheid (p. 32)

- Ook oma is een personage. Wat weten we over haar? (ruitjesshort, staat op de uitkijk als ze aankomen p. 53, houdt van netjes spreken, maakt vossessenjam, p. 62) Hoe verschilt oma van de andere personages? (ze is dood; nagenoeg niets over haar gevoelens, alleen hoe anderen zich voelen bij haar)

Nonde*: Weglopers voor beginners (taal)

De taal van Stark is bijzonder. De taal van opa ook.

- Wat is er bijzonder aan opa's taal? (hij vloekt). Is dat een probleem? (Zijn omgeving vindt het wel een probleem en ook opa ervaart het als problematisch op een gegeven moment.)
- Waarom vloekt hij? (gewoonte, uiting van ongenoegen, hij mist oma, begonnen op begrafenis p. 74)
- Wanneer besluit opa dat hij mooi wil praten? (vlak voor ze terugkeren van het huisje, p. 85)
- Waarom? (hij gaat dood en wil niet vloeken als hij bij oma komt, zelf zegt hij "voor de zekerheid" p. 85)
- Hoe pakken Klein-Gottfried en opa dat aan? (woordenboek van papa lenen p. 115–116, niks zeggen in plaats van te vloeken p. 81)
- Wat vindt de rest van de niet-vloekende opa? (verpleegsters vinden hem aardiger p. 116, vader weet zich geen houding te geven p. 118)

Even terug naar de taal van de schrijver.

- Is er een passage die de juryleden is bijgebleven omwille van de manier waarop de schrijver zegt wat hij zegt?
- De auteur vindt ook woorden uit zoals de kampioensleugenaar (p. 26), de ondervraagstoel (p. 79) en een rustigmaakpilletje (p. 51), broodjestrek (p. 112). Wat betekenen deze woorden?
- Wat vinden de juryleden daarvan? Lazen ze erover? Begrepen ze de woorden meteen?

Weglopen in beeld (illustraties)

- Hoe zijn de illustraties gemaakt? (kleurpotloden)
- Hoe zou je de stijl omschrijven? (realistisch/dromerig, kinderlijk/volwassen, strak/speels, licht/donker, etc.)
- Hoe passen techniek en stijl volgens de juryleden bij het verhaal?
- Wat wordt er precies gevat in de tekeningen? Zijn dat gebeurtenissen uit het verhaal, de personages, de omgeving, emoties of nog iets anders? Kies enkele prenten uit en bespreek met de juryleden.
- Het boek eindigt met een prent van oma en opa. Hoe sluit dit aan bij het verhaal? (geeft een zicht op waar opa is nu hij weggelopen is) Waar zijn oma en opa volgens de juryleden? (huisje? hemel?) Is dit een blijde prent? (oma en opa zijn samen, dicht bij elkaar, zeer lichte kleurrijke prent) Hoe beïnvloedt deze prent hun interpretatie van opa's dood?

2. UITWERKING

Weglopen (thema)

Weglopen kan je op veel manieren en voor veel dingen. Hoewel het op het eerste zicht duidelijk is waar het weglopen in dit boek naar verwijst, is er veel meer aan de hand.

- Van waar wordt er weggelopen, door wie en naar waar? (Gottfried en zijn kleinzoon weg van het ziekenhuis naar het huisje op het eiland)
- Waarom wil opa weglopen? (hij is een doener, stilzitten in ziekenhuis is niets voor hem)
- Waarom helpt Klein-Gottfried hem? (hij ziet dat opa niet gelukkig is)
- Wat hebben de weglopers nodig? (een plan, vervoer, eten en drinken, een slaapplek)
- Opa loopt natuurlijk niet alleen weg van het ziekenhuis omdat hij het daar een beetje beu is. Wat is er aan de hand met opa? (hij is ziek en gaat dood)
- Hoe past het weglopen daarin? (hij wil nog een laatste keer het huisje zien voor hij doodgaat, weglopen komt op einde van boek terug: opa is weggelopen en komt niet meer terug)
- Weet Klein-Gottfried dat? (ja en neen, hij weet en ziet dat hij ziek is maar niet dat het zo erg is, dat hoort hij pas expliciet achteraf van zijn vader, p. 108)
- Denken de juryleden dat hij was weggelopen met opa als hij het had geweten van zijn hart?
- Zouden de juryleden het gedaan hebben? Waarom?
- Ook de vader is een wegloper. In welke zin? (hij bezoekt zijn vader minder omdat hij zijn gevloek niet wil horen en niet wil zien dat hij aan het doodgaan is)

OPDRACHT

Materiaal

- * Papier
- * kleurpotloden

Stel, je loopt weg zoals Klein-Gottfried en zijn opa. Er hoeft niet per se iemand dood te gaan. Je moet ook niet liegen. Gewoon weglopen.

- Waar zou je naartoe gaan? Wie neem je mee (1 persoon)? En wat wil je eten?
- Wat zou dat weglopen voor jou betekenen? Hoe zou je je erna voelen?

Laat de juryleden deze opdracht met kleurpotloden tekenen, zoals de illustraties in dit boek. Maak achteraf een collage van al deze weglooplekken. Offline: ergens op een muur in de bibliotheek met het boek erbij. Online: op de website van de bibliotheek (nadat iedereen een foto van zijn tekening heeft doorgemaild) of mail ze naar elkaar en naar info@kiv.be of deel ze via een padletpagina!

Weglopen heeft vaak een negatieve bijklank. Je loopt weg omdat je bang bent, of boos of verdrietig. Weinig mensen lopen weg van blijdschap of dankbaarheid. Toch is het overgrote deel van het weglopen in dit boek positief, zelfs als het over de dood van opa gaat.

- Hoe voelen de opa en zijn kleinzoon zich tijdens hun wegloopavontuur? (blij, uitgelaten, verbonden)
- Hoe voelt Klein-Gottfried zich als opa sterft? (verdrietig maar ook blij voor hem)
- Wat voelden de juryleden toen opa voor de tweede, definitieve keer wegliep?
- Vinden ze doodgaan als weglopen een goede metafoor?

Eerlijk zijn of liegen (thema)

In het boek wordt een heel stukje bij elkaar gelogen. Daarnaast is lang niet iedereen eerlijk zonder per se te liegen.

- Wanneer begint het liegen? (papa zegt “we zullen zien” als het over naar opa gaan gaat, p. 9 – Klein-Gottfried gaat zogezegd voetballen terwijl hij alleen naar opa gaat, p. 11)
- Hoe voelt Klein-Gottfried zich bij die eerste leugen? (een beetje opgelaten en nerveus – passage met de vrouw op de bus, betrapt ook, en tegelijk trots en overtuigd dat hij het goede doet omdat hij opa blij maakt met zijn bezoek)
- Herkennen de juryleden dit? Hebben ze zelf ook al wel eens gelogen? Willen ze daarover vertellen?
- De leugens in het boek worden alleen maar groter. De grootste leugen is natuurlijk de weglloopactie. Hoe wordt die verpakt? (als een voetbalkamp)
- Hoe pakt Klein-Gottfried het aan? (voetbalspullen mee, eten mee, inspelen op papa’s gevoel voor je best doen, p. 26)
- Op pagina 34 denkt Klein-Gottfried het volgende: “Ik dacht aan hoe heerlijk het voelde om iemand om de tuin te leiden. Ik kon mama en papa alles laten geloven wat ik wilde, ook al had ik gewoon maar iets verzonnen. Niemand die wist wat ik werkelijk dacht. Ik kon doen wat ik wilde. Net als Adam, die eigenlijk Ronny heette, was ik ‘voor vrijheid’. En wat was er verkeerd aan een leugentje waar iedereen blij van werd?” Wat dachten de juryleden hierbij?
- Hij is er niet helemaal gerust in. Waarom is dat? (steeds meer leugens dus meer mogelijke fouten of vragen, p. 78; komt nog derde persoon bij die eerst niet voorzien was voor vervoer, p. 36, 42,)
- Wat gebeurt er als hij terug komt van het zogenaamde kamp? (hij vertelt de waarheid, p. 103)
- Hadden de juryleden dit verwacht? Wat vonden ze daarvan?
- Hoe reageert de vader van Klein-Gottfried? (hij gelooft hem niet, hij wordt gestraft maar om de verkeerde reden)
- Hebben de juryleden zoiets ook al voorgehad?
- Hoe komt het denken ze dat de vader hem niet gelooft? (omdat de werkelijkheid ongelooflijker is dan de leugen!)

Bij elkaar horen (thema)

In het boek wordt de band tussen Klein-Gottfried en zijn opa benadrukt. Dat is een goeie band, in tegenstelling tot die met de vader die tussen die twee generaties zit.

- Waarom horen Klein-Gottfried en zijn opa bij elkaar? (ze zijn hetzelfde, ze begrijpen elkaar, p. 15 – 17, allebei gewiekst, opstandig en zelfde naam, p. 23 – 24)
- Waarom klikt het niet met de vader van Klein-Gottfried? (luid/stil, tegen/voor de regeltjes, rond/lang en dun, woedend/triest, p. 13 – 14, p. 52)
- Moet je op elkaar lijken om een bijzondere band te hebben?
- Hoe voelt dat, bij elkaar horen?
- Hebben de juryleden een familielid of vriend/in waar ze dat gevoel bij hebben?
- Hebben ze een idee waarom het met die persoon zo goed klikt?
- In het boek zijn er nog andere duo’s en zelfs trio’s die bij elkaar lijken te horen. Wie? (de valse neef met Klein-Gottfried en opa / oma en opa)
- Wat zorgt daar voor de band? (wegloopplan & fantasie om mee in leugenverhaal te stappen & zorg voor elkaar / zorgzaam (betekenis van de vosbessenjam), uitkijken naar elkaars komst (wachten aan het huisje op de boot)
- Hoe speelt de illustrator in op dit gevoel van samenhang? Vergelijk prenten met Klein-Gottfried en opa met prenten met de vader. (zelfde houding en kleurgebruik, dicht bij elkaar versus alleen of grote afstand)

- De auteur gebruikt ook allerlei middelen om verbondenheid te creëren tussen zijn personages. Hoe gaat dat precies met opa en oma? (het huisje, maar ook de vosbessenjam) Wat is er met de vosbessenjam aan de hand? (gemaakt door oma, opa voelt zich met haar verbonden als hij ervan eet) Klein-Gottfried snapte het niet helemaal, al probeert hij wel bij mama (die het ook niet snapt, p. 102). Kan iemand van de juryleden het uitleggen? Wat gebeurt er als het potje op is? (opa sterft) Hoe neemt de illustrator het dan over? (prent met oma en opa samen, geen jam meer nodig) Passages over de jam vind je op pagina's 24, 62, 73, 102, 121.

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.